

Nová kniha o synantropnej vegetácii Slovenska

Ivan Jarolímek, Marica Zaliberová, Ladislav Mucina, Sergej Mochacký: **Rastlinné spoločenstvá Slovenska 2. Synantropná vegetácia.** Veda, vydavateľstvo SAV, Bratislava 1997, 416 strán. Cena 370 Sk.

Publikácia kolektívu autorov z Botanického ústavu SAV v Bratislave je jednou z najobsiahlejších v odbore synantropnej vegetácie, a to aj z európskeho pohľadu. Osobitne treba oceniť spracovanie doteraz prehliadaných synantropných spoločenstiev nachádzajúcich sa v lesnej zóne, najmä na okrajoch lesa a rúbaniskách. Tento komplex spoločenstiev je zložitý aj z hľadiska syntaxonomického spracovania. Zaujímavé a doteraz neopísané sú vysokohorské spoločenstvá nitrofilných stanovišť, na ktorých vzniku sa podieľajú živočíchy. Autori upozorňujú aj na spoločenstvá s malým počtom zápisov, ktoré budú dobrým vodidlom pri ďalšom spracovaní. Charakteristiky jednotlivých spoločenstiev majú svoju pevnú, dobre premyslenú štruktúru. Práca tým nadobúda dôležitosť aj pre územia mimo Slovenska. Významné sú aj poznámky o ohrozených a vzácnych druhoch a spoločenstvách. Počítačová metóda použitá v práci pomohla najmä pri triedení zápisov z terénu, orientácii v druhovom zložení, čím uľahčila zatriedovanie do vyšších jednotiek. Poznatky obsiahnuté v tejto knižnej publikácii budú serióznym východiskom ďalšieho podrobnejšieho a doplnujúceho vedeckého štúdia o synantropných spoločenstvách.

Vedecké výsledky by mali tiež slúžiť pre vedecko-populárne, či populárno-vedecké práce o súčasnom stave krajiny a životného prostredia. Popularizácia vedeckých výsledkov spočíva najmä v oboznámení so smerom vývoja, čiže so sukcesiou synantropných spoločenstiev a jej následkoch v človekom ovplyvňovanej krajine.

Rozsiahla knižná publikácia má 5950 cenotaxonomicky spracovaných zápisov z terénu. Obsahuje rozbor synantropných spoločenstiev šiestich tried:

I. *Bidentetea*: ruderalne spoločenstvá

na obnažených brehoch neregulovaných potokov v dedinách, ale aj na okrajoch hnojísk, močovkových jám, a pod. Pôdy sú dostatočne vlhké počas celého vegetačného obdobia, často s vysokým obsahom solí.

II. *Polygono arenastri – Poetea annuae*: jednoročné spoločenstvá na zošľapovaných stanovištiach, popri chodníkoch a cestách, ihriskách a pod., všade, kde človek pravidelne chodí. Sú druhovo chudobné, vyskytujú sa najmä vo vidieckych sídlach.

III. *Stellarietea mediae*: trieda, ktorá je rozdelená na 2 skupiny: a) jednoročné spoločenstvá burín na obrábaných, výživných a hnojených poľnohospodárskych pôdach, druhovo veľmi bohaté, b) ruderalne spoločenstvá na čerstvo narušených substrátoch, t. j. na smetiskách, násypoch a pod.

IV. *Artemisietea vulgaris*: ruderalne spoločenstvá dvojročných a vytrvalých rastlín na starších opusteniskách, návážkach, priekopách a pod., s termofilnými a subtermofilnými spoločenstvami.

V. *Galio – Urticetea*: spoločenstvá na antropogénnych, poloprirodzených a prirodzených, nitrofilných stanovištiach, na vlhkých až vysychavých pôdach, zväčša na okrajoch lesných porastov.

VI. *Epilobietea angustifolii*: trávové, krovinné a bylinné spoločenstvá na rúbaniskách.

Knihu si možno kúpiť v predajni Vedy, vydavateľstva v Bratislave na Bradáčovej ul. 7 alebo v kníhkupectve ACADEMIA na Štúrovej ul. 9 v Bratislave.

Terézia Krippelová

Krajinnoekologické podmienky trvalo udržateľného rozvoja

Zita Izakovičová, Ladislav Miklós, Ján Drdoš: **Krajinnoekologické podmienky trvalo udržateľného rozvoja.** Veda, vydavateľstvo SAV, Bratislava 1997, 186 strán.

Problému trvalo udržateľného rozvoja sa v súčasnosti venuje pozornosť na rôznych fórach z rôznych hľadísk. Ukazuje sa, že na jeho zabezpečenie nestačí využívať len technologické a ekonomické prostriedky, ale že ťažisko riešenia týchto problémov treba postupne presunúť do sféry krajinnoekologického prístupu k optimálnej organizácii priestoru. Knižná publikácia *Krajinnoekologické podmienky trvalo udržateľného rozvoja* konkretizuje princípy tohto integrovaného priestorového prístupu. Je prvou knižnou publikáciou takéhoto charakteru na Slovensku. Člení sa na 7 kapitol.

Kapitola *Pojem, koncepcia a stratégia trvalo udržateľného rozvoja* podáva charakteristiku trvalo udržateľného rozvoja a zaoberá sa vývojom tohto pojmu vo

svetovom meradle, ako aj trendmi trvalej udržateľnosti na Slovensku, stratégiou environmentálnej politiky SR a národným environmentálnym akčným plánom.

V kapitole *Ekologické princípy trvalo udržateľného rozvoja: ekologická koncepcia prežitia ľudstva na Zemi* autori definujú podstatu trvalo udržateľného rozvoja a ekologickej politiky – zachovanie podmienok a foriem života na Zemi. Z princípu ekologickej koncepcie rozvoja spoločnosti vychádza chápanie životného prostredia ako geokosystému, ktorý tvorí nedeliteľná jednota priestoru, polohy a všetkých ostatných zložiek tohto systému. Autori venujú pozornosť aj prvkom systému starostlivosti o životné prostredie a jeho systémovým nástrojom.

Kapitola *Prístupy k riešeniu vzťahu človeka k prírode* vychádza z dizertačnej práce U. Riedla: *Integrierter Naturschutz. Notwendigkeit eines Umdenkens, normativer Begründungszusammenhang, konzeptieller Ansatz*. Tento autor zaujímavým spôsobom rozvíja pojmy antropocentrizmus a kozmocentrizmus (holizmus) vo vzťahu človeka a prírody z hľadiska filozofie a ochrany prírody.

Kľúčovým pojmom ďalšej kapitoly *Krajina ako objekt trvalo udržateľného rozvoja* je pojem krajina – od koncepcie ce-